

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи конфліктології

ОП «ПРАВО»

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення		Кількість кредитів	Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр		
ВНД-2	Основи конфліктології	Вибіркова навчальна дисципліна	Перший (бакалаврський)	1	2	5	Диференційований залік

Мова навчання: українська.

Форми здобуття освіти: очна, заочна.

Види навчальних занять: лекції, семінарські заняття, консультація.

Методи навчання: словесні та пояснювально-демонстраційні методи; метод проблемного викладання; практичні методи; кейс-метод; метод аналізу конфліктних ситуацій; моделювання конфліктних і професійних ситуацій; дослідницькі методи; інтерактивні методи (дискусії, дебати, полеміка, робота в групах, тренінгові вправи); методи візуалізації та узагальнення інформації; інформаційно-комунікаційні технології відповідно до видів навчальних занять.

Оцінювання: поточне, підсумкове.

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння природи, причин, структури та динаміки конфліктів, розвиток навичок аналізу конфліктних ситуацій, конструктивної комунікації, попередження, врегулювання та розв'язання конфліктів у професійній і міжособистісній взаємодії, а також опанування базових психологічних і поведінкових механізмів управління конфліктами.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК04	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК06	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК08	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК09	Здатність працювати в команді.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК16	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності.
------	---

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01	Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН07	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН10	Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.
ПРН11	Мати базові навички риторики.
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування та участь у дискусіях на семінарських заняттях; тестування; виконання практичних і кейсових завдань (аналіз та вирішення конфліктних ситуацій); оцінювання індивідуальних завдань; моделювання конфліктних ситуацій; підготовка аналітичних і творчих робіт; оцінювання участі у тренінгових вправах та групових формах роботи; питання для поточного та підсумкового контролю, оцінювання результатів неформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумковий контроль у формі диференційованого заліку, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Конфліктологія як наука про конфлікти та взаємодію людей

Предмет, об'єкт і завдання конфліктології. Основні поняття, принципи та методи конфліктології. Функції конфліктології у сучасному суспільстві. Конфлікт як соціальне і психологічне явище. Історія становлення конфліктології як науки. Зв'язок конфліктології з психологією, соціологією, правом, педагогікою та менеджментом. Основні теорії конфлікту.

Тема 2. Причини, структура та умови виникнення конфлікту

Поняття конфлікту та його основні ознаки. Структура конфлікту: сторони, предмет, об'єкт, інтереси, позиції. Причини та фактори виникнення конфліктів. Об'єктивні та суб'єктивні чинники конфлікту. Конфліктна ситуація та межі поширення конфлікту. Основні моделі конфліктів.

Тема 3. Розвиток конфлікту та його динаміка

Причини розвитку конфлікту. Конфліктна ситуація та інцидент як передумови конфлікту. Основні стадії конфлікту: передконфліктна, відкритий конфлікт, врегулювання, післяконфліктний етап. Ескалація конфлікту та її прояви. Зміна взаємин між учасниками конфлікту. Реверсія конфлікту. Наслідки та результати конфлікту. Ознаки завершення та вичерпаності конфлікту.

Тема 4. Типи та види конфліктів у сучасному суспільстві

Класифікація конфліктів та її значення. Потенційний, реальний та хибний конфлікт. Реалістичні та нереалістичні конфлікти. Внутрішньоособистісні, міжособистісні та міжгрупові конфлікти. Конфлікти у політичній, соціальній, економічній та організаційній сферах. Відкриті та приховані конфлікти. Вертикальні та горизонтальні конфлікти. Конфлікти інтересів і когнітивні конфлікти.

Тема 5. Аналіз та діагностика конфліктів

Поняття аналізу конфлікту. Основні підходи до дослідження конфліктів. Структурно-функціональний аналіз конфлікту. Етапи вивчення конфлікту: постановка проблеми, збір інформації, аналіз та формулювання висновків. Методи дослідження конфліктів. Картографія конфлікту Х. Корнеліус і Ш. Фейра. Методи діагностики міжособистісних конфліктів.

Тема 6. Поведінка людини у конфлікті та стратегії взаємодії

Особливості поведінки учасників конфлікту. Основні стратегії поведінки у конфлікті: уникання, пристосування, компроміс, суперництво, співробітництво. Тактики поведінки у конфлікті. Стили поведінки учасників конфлікту. Поведінкові моделі та їх вплив на конфліктність. Психологічні теорії особистості у поясненні конфліктної поведінки: підходи З. Фрейда, К. Юнга, А. Адлера. Потреби людини та конфлікти у концепції А. Маслоу. Толерантність та проблема сприйняття «Іншого» у сучасному суспільстві.

Тема 7. Методи врегулювання та розв'язання конфліктів

Поняття управління конфліктом. Основні способи врегулювання та розв'язання конфліктів. Форми завершення конфлікту. Методи керування конфліктами у професійній діяльності та міжособистісній взаємодії. Особливості вирішення трудових конфліктів. Психологічні методи подолання негативних емоцій у конфлікті. Раціонально-емоційна терапія: зміст та етапи застосування. Практичні техніки зниження емоційної напруги та стабілізації поведінки у конфліктних ситуаціях.

Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей.

Рекомендовані платформи:

1) українською:

- ВУМ-online (Вступ до медіації: <https://vumonline.ua/course/mediation/>);

- Prometheus (Зрозуміло про конфлікт інтересів: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/conflict-awareness-nazk/>; Діалог та медіація: Шлях до порозуміння: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/mediacia-dialog/>);

2) англійською:

- Coursera (Conflict resolution skills: <https://www.coursera.org/learn/conflict-resolution-skills>; Conflict transformation: <https://www.coursera.org/learn/conflict-transformation>);

- Alison (Conflict Management and Resolution: <https://alison.com/course/conflict-management-and-resolution>; Conflict Resolution in the Workplace: <https://alison.com/course/conflict-resolution-in-the-workplace>);

- Colorado State University (Conflict Resolution for College Students: <https://online.colostate.edu/free-online-courses/conflict-management/>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Так само не є обов'язковими саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

Порядок зарахування результатів неформальної освіти:

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за зверненням здобувача освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до 10 балів у межах самостійної роботи.

Методи навчання на лекціях: словесні (лекція, пояснення); пояснювально-демонстраційні (презентації, ілюстрації, демонстрації); метод проблемного викладання; методи візуалізації (схеми, моделі конфліктів, таблиці); інтерактивні методи; використання інформаційно-комунікаційних технологій (мультимедійні, дистанційні, веб-орієнтовані засоби навчання).

Методи навчання на семінарських заняттях: словесні (дискусія, співбесіда, дебати); пояснювально-демонстраційні; практичні (виконання практичних завдань і вправ); кейс-метод (аналіз і вирішення конфліктних ситуацій); моделювання конфліктних і професійних ситуацій; тренінгові методи; пошуковий і дослідницький методи; інтерактивні методи (робота в групах, полеміка, обговорення); використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Методи оцінювання: усне та письмове опитування; тестування; виконання практичних і кейсових завдань; оцінювання участі у дискусіях, тренінгових вправах та моделюванні конфліктних ситуацій; перевірка індивідуальних, творчих і аналітичних завдань, контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо; для підсумкового контролю: підсумкове оцінювання у формі тестування та/або письмової роботи з практичними завданнями.

Засоби діагностики результатів навчання. Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою. Підсумковий контроль передбачає проведення диференційованого заліку.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.

Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60								Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Самостійна робота		
6 балів	7 балів	7 балів	7 балів	8 балів	8 балів	7 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. Веселовська Н.О. Роль конфліктологічної освіти у професійному становленні майбутніх юристів у контексті отримання вищої освіти під час війни. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 2-4. С. 27-32. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2-4.2022.03>

2. Веселовська Н.О. Вирішення соціальних питань методами комунікативістики. *Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці: матер. XIX Міжнар. наук. Інтернет-конф. (Київ – Kosice, 22-23 лютого 2024 р.). Київ: НАУ, 2024. С. 57-60.*

3. Веселовська Н.О., Павлов В.О. Психологія мистецтва переконання: логіка, риторика та деонтологія в дії. *Академічні візії*. 2025. Вип. 44. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1955>

4. Веселовська Н.О. Профайлінг як інструмент виявлення ролі епілептоїдного психотипу у професійній діяльності фахівців економічної та юридичної сфер. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 1, Т. 2(283/2). С. 214-220. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/01/1.25.2._topic_Nataliia-Veselovska-214-220.pdf

5. Веселовська Н.О. Умовчання та опущення: інструменти профайлінгу в бізнес-медіації та супроводі угод// *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 4(274). С. 272-278. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/04/4.24._topic_Nataliia-Veselovska-272-278.pdf

6. Веселовська Н.О., Гіда Є.О., Стерліков О.С. Сутність правової культури. Академічні візії. 2023. Вип. 18. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2370>
7. Єременко Л.В., Ісакова О.І. Конфліктологія: посібник для самостійної роботи студентів. Мелітополь: ФО-П Однорог Т.В., 2020. 266 с.
8. Колесник Т., Собітнюк Т. Управління конфліктами в колективі як елемент іміджу підприємства. Наукові інновації та передові технології. 2023. № 6(20). С. 76-84. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/5017/5045>
9. Коучинг конфліктів – вирішуйте проблеми, зміцнюючи відносини: практикум для тренерів / за заг. ред. О. Редліха та С. Хаджираєвої. Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2023. 167 с.
10. Конфліктологія: загальна та юридична: підручник / за заг. ред. Л.М. Герасіної. Харків: Право, 2021. 224 с.
11. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці: навч. посіб. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 360 с. URL: <https://vstup.htek.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/8.2-Petrinko.pdf>
12. Сивогракова З.А., Алексєєнко Н.В. Психологія конфліктів. Соціально-психологічний вимір управління конфліктами: конспект лекції. Харків: УкрДУЗТ, 2020. 52 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/3196/1/Конспект%20лекції.pdf>

Викладач: *Веселовська Наталія Олександрівна*, кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету.

Гарант освітньої програми:

Козакова Ірина Віталіївна

кандидат юридичних наук, доцент

